

Małe olimpiady przedmiotowe

Test z języka polskiego

Imię i nazwisko

Szkoła

ORGANIZATORZY:

Wydział Edukacji
Urzędu Miasta
w Koszalinie

Centrum Edukacji
Nauczycieli
w Koszalinie

Szkoła Podstawowa
nr 17w Koszalinie

Szkoła Podstawowa
nr 18 w Koszalinie

Drogi Uczniu,

test składa się z 35 zadań, na rozwiązanie których masz 60 minut. Uważnie czytaj polecenia. W zadaniach, w których są cztery odpowiedzi do wyboru, zaznacz jedną. W zadaniach otwartych wykonaj polecenia w wyznaczonych miejscach.

Podpisz test i oddaj komisji.

Powodzenia!

Koszalin, kwiecień 2021 r.

Tekst 1

Zgubiona dusza

Był sobie raz pewien człowiek, który bardzo dużo i bardzo szybko pracował i już dawno zostawił swoją duszę gdzieś daleko za sobą. Bez duszy żyło mu się nawet dobrze – spał, jadł, pracował, prowadził samochód, a nawet grał w tenisa. Czasem jednak miał wrażenie, że wokół niego stało się płasko, jakby poruszał się po gładkiej kartce z zeszytu do matematyki, kartce, którą pokrywają równiutkie i wszechobecne kratki.

Pewnego razu, podczas jednej z licznych podróży, w pokoju hotelowym, ów człowiek obudził się w środku nocy i poczuł, że nie ma czym oddychać. Wyrzał przez okno, ale nie bardzo wiedział, w jakim mieście się znajduje, przecież z okien hoteli wszystkie miasta wyglądają tak samo. Nie bardzo też wiedział, jak się tu znalazł ani po co tu przyjechał. I – niestety – zapomniał też, jak ma na imię. Dziwne to było uczucie, bo nie miał pojęcia, jak się ma do siebie zwrócić. Zatem po prostu milczał. Cały ranek nie odzywał się do siebie i wtedy poczuł się naprawdę bardzo samotny – tak, jakby wewnątrz jego ciała nie było już nikogo. Gdy stanął przed lustrem w łazience, widział siebie jako rozmytą smugę. Przez chwilę wydawało mu się, że nazywa się Andrzej, ale zaraz potem był pewien, że Marian. W końcu, przerażony, odszukał na dnie walizki paszport i ujrzał, że ma na imię Jan.

Następnego dnia udał się do pewnej starej i mądrej lekarki, a ta rzekła mu następujące słowa:

- Gdyby ktoś umiał spojrzeć na nas z góry, zobaczyłby, że świat jest pełen ludzi biegających w pośpiechu, spoconych i bardzo zmęczonych, oraz ich spóźnionych, pogubionych dusz, które nie mogą nadążyć za swoimi właścicielami. Robi się z tego wielkie zamieszanie, dusze tracą głowę, a ludzie przestają mieć serce. Dusze wiedzą, że zgubiły swojego właściciela, lecz ludzie często w ogóle nie zdają sobie sprawy, że zgubili własną duszę.

Jana bardzo zaniepokoiła taka diagnoza.

- Jak to możliwe? Czy ja też zgubiłem własną duszę? – zapytał. Mądra lekarka odpowiedziała:
- Dzieje się tak dlatego, że prędkość poruszania się dusz jest dużo mniejsza niż ciał. Powstały one bowiem w najbardziej zamierzchłych czasach, tuż po Wielkim Wybuchu, kiedy kosmos jeszcze się tak bardzo nie rozpędził, przez co mógł się wciąż przejrzeć w lusterku. Musi pan znaleźć sobie jakieś swoje miejsce, usiąść tam spokojnie i poczekać na swoją duszę. Zapewne jest teraz tam, gdzie pan był dwa, trzy lata temu. Czekanie może więc trochę potrwać. Innego lekarstwa dla pana nie widzę.

Tak też zrobił ów człowiek o imieniu Jan. Znalazł sobie mały domek na skraju miasta i tam codziennie siadał na krześle i czekał. Nic innego nie robił. Trwało to wiele dni, tygodni i miesięcy. Janowi wyrosły długie włosy, a broda sięgała mu aż do pasa.

Aż pewnego popołudnia ktoś zapukał do drzwi i stanęła w nich jego zagubiona dusza – zmęczona, brudna i podrapana.

- Nareszcie – powiedziała zdyszana.

Odtąd żyli sobie długo i szczęśliwie, a Jan bardzo uważał, żeby nie robić nic szybciej, niżby mogła nadążyć za tym jego dusza. Uczynił też jeszcze jedną rzecz – zakopał w ogródku wszystkie swoje zegarki i walizki podróżne. Z zegarków wyrosły piękne kwiaty podobne do dzwonków, w różnych kolorach, walizki zaś wykiełkowały w potężne dynie, którymi Jan żywił się w ciągu wszystkich następnych spokojnych zim.

[w:] *Olga Tokarczuk, Joanna Concejo. Wydawnictwo Format, 2017 r.*

Na podstawie powyższego tekstu odpowiedz na pytania 1 - 17.

1. Początek tekstu „Był sobie raz pewien człowiek...” wskazuje czytelnikowi, że czyta:
 - a) legendę.
 - b) baśń.
 - c) dziennik.
 - d) mit.

2. Jaki typ narratora występuje w tekście? Podkreśl tryb i wyjaśnienie.

Pierwszoosobowy,	ponieważ	relacjonuje wydarzenia.
Drugoosobowy,		uczestniczy w wydarzeniach.
Trzecioosobowy,		wypowiada się w imieniu bohatera.

3. Pewnego razu Jan poczuł się bardzo samotny. Jak to odczuwał? Podaj trzy przykłady, nie cytuj.

.....

.....

.....

.....

4. Kiedy powstały dusze zdaniem lekarki?

- a) Tuż przed Wielkim Wybuchem.
- b) Kiedy kosmos nie mógł przeglądać się w lusterku.
- c) Kiedy kosmos tak bardzo się rozpędził.
- d) W bardzo dawnych czasach.

5. Czego symbolem w utworze jest dusza?

- a) Zagubienia i samotności.
- b) Pośpiechu i zmęczenia.
- c) Racjonalnej myśli
- d) Przeżyć wewnętrznych.

6. Dlaczego dusze nie mogą nadążyć za swoimi właścicielami?

- a) Ludzie często nie wiedzą, że zgubili dusze.
- b) Dusze nie wiedzą, że zgubiły właściciela.
- c) Człowiek porusza się szybciej niż jego dusza.
- d) Dusza porusza się szybciej niż ciało człowieka.

7. Lekarka zleciła Ci wypisanie dla Jana recepty na odzyskanie duszy. Użyj trybu rozkazującego.

Recepta	Pacjent: Jan

8. Jakie jest główne przesłanie utworu? (przesłanie to inaczej: pouczenie, morał, prawda ogólna dotycząca doświadczeń ludzkich).

.....

.....

.....

9. Co symbolizuje zakopanie przez Jana walizek i zegarków?

- a) Troskę o środowisko i klimat.
- b) Rozpoczęcie nowego życia na wsi.
- c) Odnalezienie nowego celu w życiu.
- d) Rozpoczęcie hodowli kwiatów i warzyw.

10. Jaką cechę nadają tekstowi przymiotniki w cytatach: „pewien człowiek”, „pewnego razu”, „pewnej lekarki”?

- a) Indywidualizmu.
- b) Wyjątkowości.
- c) Uniwersalności.
- d) Lapidarności.

11. Wyjaśnij sens związków frazeologicznych:

tracić głowę –

nie mieć serca –

12. Cytowane zdanie „...kosmos jeszcze się tak bardzo nie rozpędził, przez co mógł się wciąż przejrzeć w lusterku” zawiera:

- a) porównanie.
- b) przenośnię.
- c) apostrofę.
- d) pytanie retoryczne.

13. Jaką częścią mowy w wyrażeniu „ów człowiek” jest wyraz „ów”?

- a) Zaimkiem.
- b) Przyimkiem.
- c) Spójnikiem.
- d) Partykułą.

14. Do jakiego rodzaju literackiego należy tekst „Zgubiona dusza”?

- a) Liryki.
- b) Epiki.
- c) Dramatu.
- d) Rodzaju mieszanego.

15. Podkreśl znaki interpunkcyjne stosowane w parze.

kropka, średnik, przecinek, dwukropek, myślnik, wielokropek, pytajnik, nawias, cudzysłów, wykrzyknik

16. Czy zamieszczony poniżej kadr filmu mógłby stanowić ilustrację do tekstu Olgi Tokarczuk ? Przedstaw swoje stanowisko i uzasadnij dwoma argumentami.

Kadr z filmu „Piękna twarz”, reż. Maciej Wojtyszko (<http://tvsfa.com/index.php/piekna-twarz>, dostęp 20.02.2020 r.)

.....

.....

.....

.....

.....

17. Poniżej jest jedna z ilustracji Joanny Concejo do tekstu Olgi Tokarczuk „Zgubiona dusza”, książki obrazkowej (tzw. picture book). Napisz w dwóch zdaniach, jaką rolę pełnią ilustracje w książkach?

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 2.

Grecy wierzyli, że dusza (gr. psyche) siedzi w ciele w postaci małej laleczki, widocznej przez źrenicę oka, którą dlatego nazywali *kore* (po łac. pupilla) – dziewczynką. W sztuce wyobrażano ją nieraz jako drobną uskrzydloną istotkę. Te nieuchwytnie jestestwa mogły darzyć błogosławieństwem lub wyrządzać szkodę. Dusza staje się na tamtym świecie istotą wieszczą i, jawiąc się we śnie, zsyła marzenia ostrzegawcze. Czasami jednak niewidzialnym dotknięciem sprowadza nagłą chorobę, odbiera rozum lub życie. Szczególnie niebezpieczne są dusze tych, co zmarli przedwcześnie, śmiercią gwałtowną. Bardziej powszechna cześć należała się poległym w boju za ojczyznę.

Jan Parandowski, Mitologia (fragm.)

Na podstawie powyższego fragmentu odpowiedz na pytania 18 - 23.

18. Jaką postać ma dusza w ciele człowieka?

- a) Źrenicy oka.
- b) Laleczki.
- c) Dziewczynki.
- d) Nieuchwytnego jestestwa.

19. Co oznacza wyraz „kore” po polsku?

- a) Dziewczynka.
- b) Psyche.
- c) Pupilla.
- d) Laleczka.

20. W tekście użyto zdrobnień. Wypisz je i wyjaśnij, jaka jest ich rola.

.....
.....

21. Czym według mitologii greckiej nie zajmowały się dusze?

- a) Zapewnianiem szczęścia.
- b) Przewidywaniem zdarzeń.
- c) Podtrzymywaniem życia.
- d) Sprowadzaniem śmierci.

22. Wypisz z tekstu zdanie, które jest opinią.

.....
.....

23. Wyjaśnij, dlaczego starożytni Grecy tworzyli mity?

.....
.....
.....

Tekst 3.

Trochę o duszy

Duszę się miewa.
Nikt nie ma jej bez przerwy i na zawsze.

Dzień za dniem, rok za rokiem
może bez niej minąć.

Czasem tylko w zachwytach
i lękach dzieciństwa
zagnieżdża się na dłużej.
Czasem tylko w zdziwieniu,
że jesteśmy starzy.

Rzadko nam asystuje
podczas zajęć żmudnych,
jak przesuwanie mebli,
dźwiganie walizek,
czy przemierzanie drogi w ciasnych butach.
Przy wypełnianiu ankiet
i siekaniu mięsa
z reguły ma wychodne.

Na tysiąc naszych rozmów uczestniczy w jednej
a i to niekoniecznie, bo woli milczenie.

Kiedy ciało zaczyna nas boleć i boleć,
cichcem schodzi z dyżuru.

Jest wybredna: niechętnie widzi nas w tłumie,
mierzi ją nasza walka o byle przewagę
i terkot interesów.

Radość i smutek
to nie są dla niej dwa różne uczucia.
Tylko w ich połączeniu jest przy nas obecna.

Możemy na nią liczyć
kiedy niczego nie jesteśmy pewni,
a wszystkiego ciekawi.

Z przedmiotów materialnych
lubi zegary z wahadłem
i lustra, które pracują gorliwie,
nawet gdy nikt nie patrzy.

Nie mówi skąd przybywa
i kiedy znowu nam zniknie,
ale wyraźnie czeka na takie pytania.

Wygląda na to,
że tak jak ona nam,
również i my
jesteśmy jej na coś potrzebni.

Wisława Szymborska, z tomu pt. Chwila, 2002 r.

Na podstawie tekstu 3 odpowiedz na pytania 24 - 34.

24. W wierszu jest mowa o:

- a) złożonej naturze człowieka.
- b) niecodziennym życiu ludzi.
- c) materialnym aspekcie ludzkiego życia.
- d) poszukiwaniu zaginionej duszy.

25. W jakich sytuacjach według podmiotu lirycznego dusza na pewno towarzyszy człowiekowi. Przedstaw dwie sytuacje, nie cytuj.

.....

.....

.....

26. Wypisz z wiersza dwa czasowniki i trzy zaimki świadczące o tym, że podmiot liryczny wypowiada się w imieniu wielu osób.

Czasowniki	Zaimki

27. Jaki środek poetycki dostrzegasz w poniższych fragmentach wiersza:

Na **tyśiąć** naszych rozmów uczestniczy w **jednej (...)**

Kiedy ciało zaczyna nas **boleć i boleć**, cichcem schodzi z dyżuru.....

28. Wypisz z tekstu dwa epitety wraz w wyrazami, z którymi tworzą związek zgody.

.....

.....

29. Dusza w wierszu Wisławy Szymborskiej ma cechy (lub zachowania) ludzkie. Wymień trzy z nich. Nazwij ten środek stylistyczny.

.....

.....

30. Jak rozumiesz cytat: „...lustra, które pracują gorliwie, nawet gdy nikt nie patrzy”. Wyjaśnij.

.....

.....

.....

31. Wiersz w. Szymborskiej jest wierszem:

- a) wolnym.
- b) sylabicznym.
- c) tonicznym.
- d) sylabotonicznym.

32. Jakimi częściami mowy są wyrazy: „wypełnianie”, „przesuwanie”, „dźwiganie”?

- a) Czasownikami odrzeczownikowymi.
- b) Rzeczownikami odczasownikowymi.
- c) Przymiotnikami odrzeczownikowymi.
- d) Przysłówkami odprzymiotnikowymi.

33. Zastosuj partykułę „nie”, wstawiając w okienko znak „+” (pisownia łączna) bądź pozostawiając je puste (pisownia rozłączna).

nie ☐ wątpliwie

nie ☐ najlepszy

nie ☐ ważkość

nie ☐ myśląc

nie ☐ robić

nie ☐ raz, nie ☐ dwa

nie ☐ twój

nie ☐ myślenie

34. Jan szybko „zakopał w ogródku wszystkie swoje walizki podróżne”. Ze zdania wypisz:

podmiot

orzeczenie

dopełnienie

przydawka

okolicznik

związek rzędu

związek przynależności

35. Napisz wypracowanie na jeden z wybranych tematów. Podkreśl wybrany temat.

I – Napisz opowiadanie o tym, jak dusza szukała Jana. Zastosuj dialog i opis przeżyć wewnętrznych bohaterki.

II – Każdy człowiek szuka swego miejsca na ziemi. Czy zgadzasz się z tym stwierdzeniem? W wypowiedzi podaj co najmniej dwa argumenty i przykłady z literatury.

Klucz – język polski – 2021r.

1. B
2. Narrator trzecio osobowy, ponieważ relacjonuje wydarzenia
3. Bohater nie znał swego imienia. Jego ciało było wewnątrz puste. W lustrze nie było widać jego twarzy.
4. D
5. D
6. C
7. Usiądź spokojnie w jakimś miejscu. Czekaj na dusze.
8. Ludzie muszą pilnować swojej duszy, bo jeśli ją zgubią, czują się samotni i wewnętrznie rozbici.
9. C
10. C
11. Tracić głowę – zgłupieć, stracić zdolność myślenia, zdenerwować się. Nie mieć serca – być obojętnym na czyjeś cierpienie, być nieczułym
12. B
13. A
14. B
15. Przecinek, myślnik, nawias, cudzysłów.
16. Kadr z filmu może być ilustracją do tekstu, ponieważ na nim widać zarys twarzy, tak jak Jan widział zarys swojej w lustrze. Twarz z kadru może być również symbolem ciała bez duszy, pustki wewnętrznej.
17. Ilustracje książkowe uzupełniają treść zawartą w tekście, a jednocześnie ułatwiają percepcję i potęgują przeżycia związane z jego treścią. Wywołują również skojarzenia, uplastyczniają tekst.
18. B
19. C
20. Istotka, dziewczynka – zdrobnienia podkreślają delikatność i mały rozmiar przedstawionych postaci.
21. C
22. Szczególnie niebezpieczne są dusze tych. Co zmarli przedwcześnie.
23. Gracy tworzyli mity, ponieważ chcieli wyjaśnić istnienie bogów, zdarzeń, zjawisk zachodzących w świecie oraz ukazać ludziom wzorce zachowań.
24. A
25. Dusza towarzyszy człowiekowi, kiedy ten się dziwi lub zachwyca albo boi się czegoś. Jest przy nim obecna, kiedy jednocześnie odczuwa radość i smutek.
26. Czasowniki - jesteśmy starzy, jesteśmy potrzebni; zaimki- nam, naszych, nas.
27. Przeciwstawienie (lub epitet), powtórzenie.
28. Różne uczucie, walizki podróżne, zajęć żmudnych, ciasnych butach.
29. „przy wypełnianiu ankiet ma wychodne”, cichcem schodzi z dyżuru” – personifikacja.
30. Lustro zawsze odbija rzeczywistość, również wtedy, kiedy człowiek w nim się nie przegląda.
31. A
32. B
33. Niewątpliwie, nieważkość, niemyślenie.

34. Jan, zakopał, walizki, wszystkie, w ogródku, Jan zakopał, zakopał szybko.

35.

I - Zgodność z tematem - 3p.

- Treść zgodna z tematem, , ciekawa, spójna, zawiera dialog i opis przeżyć – 3p.
- Treść zgodna z tematem, , ale powierzchowna, zawiera dialog lub opis przeżyć - 2p.
- Treść zgodna z tematem , nie zawiera dialogu ani opisu przeżyć - 1p.

Forma – opowiadanie– 1p.

- Wstęp, rozwinięcie, zakończenie – 1p.

Poprawność językowa – 2 p.

- Bezблędność lub 1 бłąd – 2 p.
- 2 бłąды – 1 p.

Poprawność ortograficzna – 1 p.

- Bezблędность lub 1 бłąd nierażący – 1 p.

Poprawność interpunkcyjna – 1 p.

- Bezблędность lub 1 бłąd – 1 p.

II - Zgodność z tematem - 3p.

- Treść zgodna z tematem, , ciekawa, spójna, zawiera dwa argumenty i przykłady z literatury – 3p.
- Treść zgodna z tematem, zawiera jeden argument i jeden przykłady z literatury, - 2p.
- Treść zgodna z tematem , zawiera jeden argument lub jeden przykład z literatury - 1p.

Forma – wypowiedź argumentacyjna – 1p.

Poprawność językowa – 2 p.

- Bezблędность lub 1 бłąd – 2 p.
- 2 бłąды – 1 p.

Poprawność ortograficzna – 1 p.

- Bezблędность lub 1 бłąd nierażący – 1 p.

Poprawność interpunkcyjna – 1 p.

- Bezблędность lub 1 бłąd – 1 p.